

terrein voor hem af, terwijl de overste zijn voertuig van achteren nadert. Plots schrikt hij op van een geluid en graait naar zijn wapen, dat naast hem op het voertuig ligt. „Voordat ik wat kon zeggen stond Van Dam naast het voertuig en schoot me op ongeveer anderhalve meter afstand in m'n gezicht. Het deed behoorlijk pijn, ik voelde de kruideeltjes in z'n gezicht spatten. Toen droeg hij me op om in het voertuig te gaan liggen omdat ik nu dood was. Als hij nog dichterbij had geschoten was ik echt dood geweest.”

Sergeant R. Borkes slaat de aanval vanuit een van de huizen gade. „Ik zag iemand om ons huis heen in de richting van het voertuig sluipen. Toen hij vlak bij het voertuig was kwam De Wilde er bovenuit en sloeg alarm. Meteen begon de aanvaller van hooguit twee meter afstand op De Wilde te schieten. later hoorde ik dat het overste Van Dam was.”

Soldaat Vissers is door de schoten wakker geworden. „De Wilde riep dat hij in z'n gezicht was geschoten. Ik gooide het luik open om de aanvaller te pakken. Maar er was niemand meer te zien.”

3.30 uur

De patrouille-commandant fluit zijn mannen terug. Binnen een minuut is iedereen verzameld op de afgesproken plek. Behalve de overste. Na een minuut of twintig wachten gaat sergeant Donders met een maat naar hem op zoek. „Na een tijdje zagen we Van Dam in de verte aankomen,” aldus Donders. „Hij zwalkte zo dat hij de hele weg nodig had. Trots vertelde hij dat hij in z'n eentje het hele dorp was rondgeweest.” Terug in de instructiezaal vindt de overste het mooi genoeg geweest. Hij houdt het verder voor gezien en begeeft zich te ruste. Zijn mannen hebben dan nog een groot deel van de koude novembernacht voor de boeg.

7.30 uur

De oefening is bijna afgelopen. De soldaten verlaten hun stellingen en halen bij de fourier een hete kop thee. De ervaringen van de afgelopen nacht worden uitgewisseld, waarbij de Rambo-stijl van Van Dam regelmatig over de tong gaat. Dan wordt voor het eerst de bijnaam 'Dambo' gebezigd, een woord dat de overste nog lang zal blijven achtervolgen.

Vier maanden nadat Van Dam in Oostdorp huishield verklaren de slachtoffers er die nacht met de schrik te zijn afgekomen. Volgens soldaat Hooghiemstra had het ook anders af kunnen lopen: „Voor hetzelfde geld komt dat vuur en dat kruit in je ogen. Daar kan je blind van worden. Het is onverantwoord om iemand die zo dronken is met zo'n wapen te laten lopen. Zoiets had hij mij niet moeten flikken, ik had er zeker werk van gemaakt.”

Van Dijk, een beroepsmilitair, heeft dat niet gedaan. Over het incident in de Harskamp wil hij geen volledige verklaring afleggen. Wel bevestigt hij dat de kruideeltjes uit Van Dams uzi putjes in z'n gezicht hadden gebrand. „Ja, dat was wel lichtelijk

het geval,” aldus Van Dijk. Ook Pankow besloot geen aanklacht in te dienen. „Als je tegen zo iemand in beklag gaat heb je er alleen zelf nadeel van. Dat red je nooit.” Korporaal De Wilde was het aanvankelijk wel van plan. „Ja, in het begin nog wel, want ik was ontzettend boos. Vooral omdat hij zich niet eens had verontschuldigd. Ik heb het er met een paar van mijn superieuren over gehad. Van allemaal kreeg ik te horen dat het weinig zin zou hebben om Van Dam, die zo hoog in rang is, aan te klagen. Ik denk dat de overste dat gewoon tegen zou houden want het zou hem zijn verdere promotie kunnen kosten.”

Overste Van Dam heeft inderdaad zijn best gedaan om de verhalen over zijn Rambo-praktijken uit de wereld te helpen. Enkele weken na de oefening in Oostdorp riep hij alle leden van het beroepskader die de bewuste nacht aanwezig waren (behalve de slachtoffers) bij elkaar. Tijdens die bijeenkomst gaf hij zijn eigen versie van de gebeurtenissen. De incidenten ontkende hij categorisch. Wie het met zijn verklaring niet eens was kon dat bij hem melden. Niemand heeft daarop op gereageerd.

In januari kreeg de soldatenvakbond AVNM (Algemene Vereniging van Nederlandse Militairen) een telefoontje van een sergeant uit Oirschot. Hij vertelde het hele verhaal over Oostdorp, maar wilde zelf anoniem blijven. De bond vond het een ernstige zaak en besloot het verhaal na te trekken. Twee weken later waren er drie getuigen gevonden. Zij waren bereid eventueel onder ede de incidenten te bevestigen.

„We konden hardmaken dat hij twee keer te dichtbij had geschoten en dat hij een stevige borrel op had,” aldus R. Zeelenberg, woordvoerder van de AVNM. „We hebben onze bevindingen in een verslag samengevat en naar het ministerie van Defensie gestuurd. Enkele dagen daarna kregen we de reactie dat het geval in Den Haag hoog zou worden opgenomen.”

Volgens majoor Van Nieburg, voorlichter van het ministerie van Defensie, is dat ook gebeurd. „De zaak is in de staf van de bevelhebber besproken en afgedaan. Dat betekent dat Van Dam in ieder geval niet strafrechtelijk wordt vervolgd.” Of de bevelhebber tuchtrechterlijke stappen tegen de overste zal nemen wilde Van Nieburg niet meedelen.

Op zes maart aanstaande geeft de overste zijn commando in Oirschot over aan luitenant-kolonel Strik. Zelf staat hij op de nominatie voor een functie bij de Landmachtstaf in Den Haag. Van Dam zei ons vorige week nog niet te weten dat de Oostdorp-incidenten in de staf zijn besproken. Hij blijft alle gebeurtenissen volstrekt ontkennen. Het is voor de overste een raadsel dat zoveel militairen, onafhankelijk van elkaar, verklaringen tegen hem afleggen. Zijn eigen lezing van de bewuste nacht wenst Van Dam echter voor zich te houden.

●
*Bart Nijpels
Ben Schröder*

De bovenstaande reconstructie is gebaseerd op gesprekken met veertig militairen die de bewuste nacht deelnamen aan de oefening. Op hun verzoek zijn de namen van drie soldaten veranderd.